

"Asya'nın ve Rumeli'nin köşelerinde medfun olan medeniyet-i kadîme hayata başlamış ve menfaatini mazarrat-ı umumiyede arayan ve istibdadı arzu edenler "Ne olurdu, keşke toprak olaydım!" demeye başladılar." İzah eder misiniz?

"Ya Rab! Ne saadetli bir kıyamet, ne güzel bir haşir ki, **وَالْبَعْتُ** **يَا لَيْتَنِي كُنْتُ تُرَابًا** hakikatının küçük bir misalini bu zaman bize tasvir ediyor. Şöyle ki:"

"Asya'nın ve Rumeli'nin köşelerinde medfun olan medeniyet-i kadîme hayata başlamış ve menfaatini mazarrat-ı umumiyede arayan ve istibdadı arzu edenler يَا لَيْتَنِي كُنْتُ تُرَابًا ["Ne olurdu, keşke toprak olaydım!" (Nebe', 78/40)] demeye başladılar. Yeni Hükûmet-i Meşrutamız mu'cize gibi doğduğu için inşâallah bir seneye kadar, "Beşikte çocuk iken konuştu." sırrına mazhar olacağız!.."(1)

Osmanlının duraklama, gerileme ve yıkılma dönemi ile alem-i İslam Batı medeniyeti karşısında maddi açıdan bir mağlubiyet içine girdi. "Asya'nın ve Rumeli'nin köşelerinde medfun olan medeniyet-i kadîme..." cümlesi ile bu manaya işaret ediliyor.

Ama bu durum ilanihaye gidecek değildir **"hayata başlamış ve menfaatini mazarrat-ı umumiyede arayan ve istibdadı arzu edenler "Ne olurdu, keşke toprak olaydım!" demeye başladılar."** Yani istibdadı meşrutiyete tercih edenler pişmanlık gösterip meşrutiyeti kabullenmişler. Bu pişmanlığı ayetle ifade etmiş Üstad Hazretleri.

"Yeni Hükûmet-i Meşrutamız mu'cize gibi doğduğu için inşâallah bir seneye kadar, "Beşikte çocuk iken konuştu." sırrına mazhar olacağız!.." Bu cümle ile de yeni kurulan meşrutî hükûmetine bir inanç bir beklenti olduğunu görüyoruz. Bizim meşrutiyet denemelerimizin yapıldığı dönemde Avrupa bizden çok önde idi. **"Beşikte çocuk iken konuştu."** ifadesi ile hem bu gerçeğe hem de ümitsiz olmamız gerektiğine işaret var.

(1) bk. [Divan-ı Harb-i Örfi, Hürriyete Hitap.](#)